

TIETOA
tasa-arvosta

Tasa-arvolaki

– Sukupuolten tasa-arvon toteutumiseksi ja syrjinnän estämiseksi

Tasa-arvolaisissa kielletään sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä ja veloitetaan edistämään sukupuolten tasa-arvoa. Lakia sovelletaan pääsääntöisesti kaikessa yhteiskunnallisessa toiminnassa ja kaikilla elämänalueilla. Tasa-arvolain virallinen nimi on laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986). Yhdenvertaisuuden edistämisestä ja muihin perusteisiin kuin sukupuoleen liittyvästä syrjinnästä säädetään yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014).

Syrjintä kielletty

Tasa-arvolaisissa määritellään ja kielletään sukupuoleen perustuva syrjintä. Sukupuoleen perustuvaa syrjintää on esimerkiksi:

- naisten ja miesten asettaminen eri asemaan sukupuolen perusteella
- raskaudesta, synnytyksestä, vanhemmuudesta tai perheenhuoltovelvollisuudesta johtuva syrjintä
- sukupuoli-identiteetistä tai sukupuolen ilmaisusta johtuva syrjintä
- seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä

Tasa-arvolakia sovelletaan pääsääntöisesti kaikilla elämänalueilla.

Kouluilla ja työpaikoilla on velvollisuus puuttua seksuaaliseen häirintään.

Jokaisella on oikeus elää oikeaksi kokemassaan sukupuoleessa.

Raskauteen ja perhevapaisiin perustuva syrjintä on merkittävä syrjinnän muoto suomalaisessa työelämässä.

Syrjintää voi tapahtua esimerkiksi työhönotossa, palkkauksessa tai palvelun hinnoittelussa. Tasa-arvolain tarkoittamaa syrjintää on myös esimerkiksi se, jos määräaikaista sopimusta ei jatketa työntekijän raskauden tai perhevapaan vuoksi. Työnantaja, oppilaitos, etujärjestö tai tavaroiden ja palvelujen tarjoaja on velvollinen maksamaan loukatulle hyvitystä syrjinnästä. Hyvitystä vaaditaan käräjäoikeudessa.

Sukupuolten tasa-arvon edistäminen

Viranomaisten, työnantajien ja koulutuksen järjestäjien on edistettävä sukupuolten tasa-arvoa ja ennaltaehkäistävä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää. Keskeisiä tasa-arvolain sisältämiä tasa-arvon edistämisen välineitä ovat:

- **Työpaikan tasa-arvosuunnitelma**, joka sisältää selvityksen työpaikan tasa-arvotilanteesta, toimenpiteet ja arvio aikaisemman suunnitelman tuloksista. Suunnitelmaa varten on laadittava palkkakartoitus, ja tarvittaessa ryhdyttävä toimenpiteisiin palkkatasa-arvon saavuttamiseksi. Suunnitelma on laadittava, jos työnantajan palveluksessa on vähintään 30 työntekijää.
- **Oppilaitoksen tasa-arvosuunnitelma**, joka sisältää selvityksen oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta, toimenpiteet ja arvion aikaisemman suunnitelman tuloksista. Erityistä huomiota on kiinnitettävä muun muassa opiskelijavalintoihin, oppimiseroihin ja häirintään.
- **Kiintiöt**, joiden mukaan valtion ja kuntien toimielimissä on oltava vähintään 40 prosenttia naisia ja miehiä, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Kiintiöt eivät koske vaaleilla valittuja toimielimiä.

Tasa-arvovaltuutettu ohjeistaa ja valvoo

Tasa-arvolain noudattamista valvoo tasa-arvovaltuutettu, joka myös antaa ohjeita ja neuvoja tasa-arvolakiin liittyvissä kysymyksissä. Tasa-arvovaltuutettu voi viedä asian eteenpäin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaan. Lautakunta voi sakon uhalla kieltää syrjivän menettelyn ja velvoittaa tasa-arvosuunnitelman laatimiseen määräajassa.

EPÄILETKÖ SYRJINTÄÄ?

Tasa-arvovaltuutetulta saat ohjeita ja neuvoja, jos epäilet, että sinua on syrjitty sukupuolen, sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisuuden perusteella. Tasa-arvovaltuutetun neuvonta on maksutonta ja luottamuksellista. Voit ottaa yhteyttä myös nimettömästi.

Jokainen tapaus on yksilöllinen ja saat neuvoja juuri sinun tilanteessasi. Asiasi jää sinun ja neuvojasi väliseksi.

- Juridinen neuvonta:
0295 666 842
(ma-to 9-11 ja 13-15, pe 9-11)
- Voit myös ottaa kirjallisesti yhteyttä osoitteessa:
www.tasa-arvo.fi

TUTUSTU MYÖS

Tasa-arvolaki 2015 -esitteeseen osoitteessa:
julkaisut.valtioneuvosto.fi

Sosiaali- ja terveysministeriön **tasa-arvoyksikkö** vastaa tasa-arvolainsäädännön kehittämisestä ja hallituksen tasa-arvopolitiikan valmistelusta ja koordinoinnista.
www.stm.fi/tasa-arvo
tasy@stm.fi